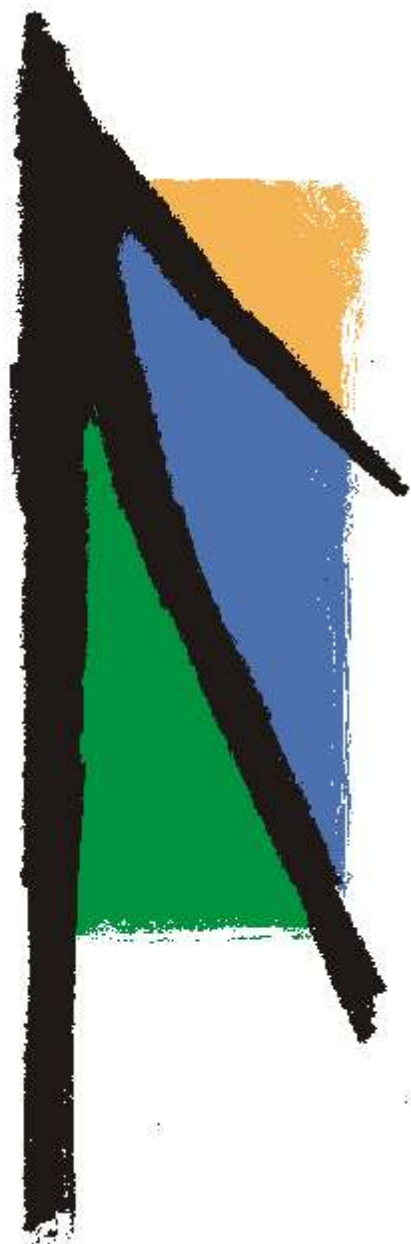




intereira *formación*



Plan Formativo

**Área de Cultura, Educación
e Patrimonio
Histórico-Artístico**

**Deseño e propostas
de actuación do
Plan Formativo
na área de Cultura,
Educación e Patrimonio
Histórico-Artístico**



DEPUTACION DA
CORUÑA



Universidade da Coruña



UNIVERSIDADE
DE SANTIAGO
DE COMPOSTELA

Deseño e propostas de actuación do Plan Formativo na área de Cultura, Educación e Patrimonio Histórico-Artístico*

José Antonio Caride e Carmen Morán (coord.)

**Belén Caballo, María Dolores Candedo, Raúl Fragueta, Rita
Gradaílle,**

Hector Pose, Manuel P. Rúa, María Salcines, Araceli Serantes

1. Contextualización, natureza e xustificación do Plan

Na sociedade do coñecemento e da aprendizaxe, cunhas realidades sociais cada vez máis interdependentes, complexas e globalizadas, a formación e cualificación dos cidadáns ten acrecentado significativamente a súa relevancia, requirindo das Administracións Públicas iniciativas e actuacións que incidan nunha dobre e complementaria tarefa: dunha banda, a que implica contribuír a mellorar a capacitación socio-profesional das persoas que desempeñan responsabilidades técnicas e/ou políticas no seu funcionamento cotiá; doutra, a que supón ampliar as oportunidades que habilitan os poderes públicos para a consecución dun maior e mellor desenvolvemento das comunidades locais.

* Debemos recoñecer e agradecer as distintas aportacións, valoracións e comentarios realizados a este *Plan Formativo* polos participantes na segunda edición de **Interea Foro**, celebrado en Culleredo (A Coruña) os días 1 e 2 de decembro de 2004. As súas contribucións permitiron ampliar e mellorar significativamente distintos epígrafes do mesmo, posibilitando unha maior contextualización e adecuación das súas propostas ás realidades institucionais, persoais e profesionais dos seus potenciais destinatarios. En particular, queremos salientar as exhaustivas e rigorosas “notas” que nos fixo chegar Fernando R. Lavandeira Suárez (Concello de Rianxo), das que procuramos deixar testemuña no texto que se presenta. A todos e todas, grazias por facernos partícipes das súas expectativas, suxestións e inquietudes.

Con este dobre propósito, deséñase o Plan Formativo que presentamos, ó que cabe definir como **integral**, na medida en que abrangue todos os campos da formación e do desenvolvemento (social, económico, educativo, ecolóxico, persoal, cultural, etc.) nas comunidades locais; e **integrado**, xa que se contemplan múltiples accións, que no seu conxunto deben posibilitar a adaptación dos procesos de ensino-aprendizaxe ás necesidades das persoas e dos grupos interesados na formación. Ademais dunha formación ampla, diversificada e de calidade, deberá axustarse ás realidades municipais, provinciais e galega, favorecendo a adquisición de competencias teórico-conceptuais, instrumentais e aplicadas ós contornos socio-económicos, culturais, políticos e administrativos nos que se desenvolve.

No fundamental, trátase dun Plan Formativo que se insire nun proceso de educación-formación continua, que ten como principais destinatarios os responsables políticos e os técnicos municipais nas Áreas de Educación e Cultura dos 94 concellos da provincia da Coruña. De aí que sexa un Plan que pon énfase nos compromisos políticos e profesionais a favor dunha aprendizaxe permanente, sustentada na idea de que en todo quefacer público –sexa de alcance profesional ou político– se dan procesos que orixinan unha constante evolución nas formas de pensar, decidir, xulgar e actuar.

O Plan sitúa a formación no marco da iniciativa política e do desempeño profesional, como resposta a necesidades sociais, institucionais e técnicas dos concellos da provincia, moitas delas recollidas no Informe *A acción municipal en cultura, deportes e xuventude na provincia da Coruña* (2002), realizado por un equipo de profesores e investigadores universitarios, promovido pola Deputación Provincial en convenio coas Universidades da Coruña e Santiago de Compostela.

No Plan, e na vontade política que anima á Deputación Provincial da Coruña a promovelos, faise explícito o interese por integrar a formación dos políticos e técnicos municipais no seo dunha planificación estratéxica da Institución, eludindo a súa mera equiparación a unha serie de accións formativas

puntuais (cursos, seminarios, talleres, xornadas, etc.). De aí que, tanto na súa programación coma no seu desenvolvemento, aludamos a unha formación que deberá participar plenamente das políticas provinciais, tanto a nivel organizativo coma orzamentario, xa que deberá constituír un elemento decisivo para a modernización e optimización da Administración Local na súa totalidade.

Na proposta deseñada dáse cabida a contidos e actividades de natureza teórica, práctica e aplicada, mesturando diferentes modalidades de ensino-aprendizaxe, favorecendo un traballo individualizado ó tempo que colectivo, sexa a través do estudio autónomo, de sesións presenciais ou mediante conexión en rede. De igual modo, contempla unha formación diversificada e diferenciada, polivalente ou especializada segundo os casos, na que se prevén actuacións no curto, medio e longo prazo, graduando a participación e implicación dos seus potenciais axentes-destinatarios. En consecuencia, e pretendendo unha decidida orientación interdisciplinar intégranse, de xeito flexible e contextualizado, contidos de natureza:

- Teórico-conceptual, coa participación de diferentes ámbitos do saber e do coñecemento, sobre todo no ámbito das Ciencias Sociais e Humanas: Antropoloxía, Socioloxía, Economía, Psicoloxía, Ciencia Política, Dereito, Pedagogía, Informática, Ética, etc.
- Metodolóxica, tanto no que atinxe a unha formación orientada ó coñecemento das realidades sociais, comunitarias, institucionais, organizacionais, etc., como a unha acción-intervención nas mesmas: deseño, implementación e avaliación de Plans, Programas, Proxectos ou Actividades.
- Tecnolóxico-instrumental, sobre todo no ámbito das novas tecnoloxías e dos recursos mediáticos e informáticos.
- Praxiolóxica, no que supón de cualificación para a utilización de técnicas, instrumentos, soportes, recursos, materiais, etc., que son de uso frecuente no desempeño das responsabilidades políticas e/ou profesionais.

- Axiolóxica, incidindo na importancia dos valores que converxen no que facer político e profesional, poñendo de relevo a súa natureza ética e moral respecto das responsabilidades e obrigacións que se contraen.

Nas súas coordenadas temporais articula distintas secuencias cronolóxicas en función dos curtos, medios e longos prazos, establecendo como horizonte o ano 2011; un tempo que estimamos razoable tanto desde a perspectiva da toma de decisións ligadas á Programación como ás diversas fases nas que deberá concretarse a súa implementación e avaliación, cos seus correspondentes procesos e resultados.

Polo demais, ó igual que acontece con todo Plan Formativo, no que aquí se diseña están integrados distintos elementos e circunstancias que toman en consideración, entre outros, os seguintes factores:

- O contexto institucional no que se vai a desenvolver a formación (a Deputación Provincial da Coruña e os 94 concellos da provincia);
- Os obxectivos e finalidades que se pretenden satisfacer;
- Os destinatarios e/ou participantes (políticos e técnicos municipais das Áreas de Educación e Cultura);
- Os ámbitos temáticos nos que se configuran os contidos “disciplinares”;
- Os procesos metodolóxicos e as modalidades formativas que comportan;
- Os recursos dispoñibles (económicos, tecnolóxicos, didácticos, documentais, materiais, etc.) ó servizo da formación;
- O tipo de acción ou actividade formativa;
- A organización espacial e temporal das iniciativas;
- Os procesos avaliativos.

2. Finalidades e obxectivos

Os **procesos formativos** acostuman a identificarse con todas aquelas actividades orientadas á obtención de coñecementos, métodos, técnicas, destrezas, competencias e habilidades, así como á adquisición de actitudes e valores necesarios para o desempeño dunhas tarefas específicas de natureza política, profesional, cívica, etc.

O **Plan Formativo** concíbese, desde esta perspectiva, como unha **iniciativa que se oferta ós responsables políticos e ós técnicos municipais nas Áreas de Educación e Cultura da provincia da Coruña coa finalidade de dar cobertura ás necesidades específicas que se asocian ó seu quefacer cotiá**, procurando que do mesmo se beneficien –directa ou indirectamente– os cidadáns a través das diversas actuacións promovidas pola Administración Local.

Esta iniciativa sitúase nos parámetros dunha **formación continuada**, que deberá partir da formación inicial que teñen os seus potenciais destinatarios (políticos e técnicos). Para tal fin, trátase de ter en conta:

- A adecuación do Plan a determinados principios socio-psico-pedagóxicos, coincidentes con criterios que se remiten á educación permanente, a formación-educación de adultos, etc.
- A experiencia formativa, política e/ou profesional dos destinatarios, valorando o seu potencial como suxeitos da aprendizaxe.
- O axuste das actividades formativas ás necesidades, niveis e expectativas dos participantes, así como das realidades locais nas que se desenvolve o seu labor.
- A coherencia coa política global de formación que desenvolven outras instancias con fins similares, estando integrado nun Plan Estratéxico de amplo alcance institucional, enmarcado no Proxecto **Interea** (Edicións, Visual, Foro, etc.) da Deputación Provincial.

- A corresponsabilidade institucional das Administracións Públicas e, máis especificamente, da Administración Local, xunto con outros axentes sociais (Universidades, Fundacións, Asociacións, Sindicatos, Colexios Profesionais, Organizacións non Governamentais, etc.) nos procesos formativos, propiciando a súa co-participación arredor de obxectivos que poden ser comúns.

En coherencia con este enfoque, **a estrutura curricular do Plan e dos procesos de ensino-aprendizaxe terase que enraizar na Administración Local** (os concellos), a fin de garantir a distribución diversificada e contextualizada das iniciativas que se emprendan, así como dos recursos formativos dos que se dispoña. A súa planificación e desenvolvemento axustarase ós intereses e ás necesidades dos seus destinatarios, con especial énfase no logro dunha **aprendizaxe significativa**, a través da que se permita a adquisición de contidos conceptuais, procedimentais e actitudinais dun xeito contextualizado e funcional.

De aí que os **obxectivos principais** deste Plan formativo se formulen nos seguintes termos:

- **Dar resposta ás necesidades e/ou demandas que se suscitan na práctica cotiá do quefacer político e do traballo técnico-profesional municipal** nas Áreas de Educación e Cultura na provincia da Coruña e nos seus concellos.
- **Contribuír á innovación e mellora das competencias persoais e/ou profesionais dos responsables políticos e dos técnicos municipais** nestas áreas, nas que a **calidade** deberá ser un referente clave no quefacer da Administración Local.

Co desexo de **abrir novas perspectivas no coñecemento, na reflexión ou na acción municipal**, a estes obxectivos xerais, vincúlense outros de carácter máis específico:

- **Ampliar as concepcións e representacións sociais** que posúen os responsables políticos e os técnicos municipais acerca da acción cultural nos seus respectivos concellos, e tamén das políticas locais e das súas planificacións estratéxicas.
- **Habilitar canles para a difusión e o acceso a un coñecemento actualizado e renovado dos saberes** científicos, metodolóxicos, instrumentais, etc. que permitan afrontar política e profesionalmente as problemáticas sociais que afectan á vida municipal, poñendo énfase no uso de competencias e recursos que incidan na súa mellora.
- **Promover a aplicación dos fundamentos científicos, disciplinares e profesionais mais idóneos** nos procesos de acción-intervención social en cada unha destas áreas, favorecendo o desempeño autónomo e innovador dos responsables políticos e dos técnicos municipais.
- **Xerar e/ou consolidar unha perspectiva integral e integradora da acción educativa e cultural nos municipios da provincia**, favorecendo a cooperación e o intercambio de ideas, así como a divulgación e promoción de “boas prácticas”.
- **Activar estratexias, procedementos e iniciativas que redunden no establecemento dun marco operativo profesional común**, consonte cunha mellora significativa nos servicios que se prestan ós cidadáns, ó que cabe engadir unha mellor racionalización dos esforzos que emprenden as Administracións Provincial e Municipal en materia educativa e cultural.
- **Crear e manter un ambiente telemático de aprendizaxe** (plataforma de formación on-line e un portal de coñecemento) que favoreza a interacción entre os responsables políticos, técnicos municipais e formadores.

A fin de garantir o cumprimento destes obxectivos, é necesario ampliar as tarefas de formación, asesoramento, participación, etc. dos distintos **axentes**

municipais na cualificación e desempeño das súas competencias. Neste sentido, débese:

- **Facilitar o traballo en equipo, a coordinación, intercambio e canalización de iniciativas**, incidindo no coñecemento da realidade social desde unha perspectiva de **Investigación- Acción**, posibilitando procesos de **autoaprendizaxe e a autoformación** que se apoian en diversos materiais e formadores-titores.
- **Favorecer o desenvolvemento dos valores e actitudes** que se precisan para conseguir unha eficaz planificación e xestión municipal na Administración Local.
- **Desenvolver prácticas avaliativas** que permitan xulgar os procesos e resultados vinculados á planificación e desenvolvemento de Plans, Programas e Proxectos municipais en materia de cultura.
- **Optimizar o uso dos equipamentos e infraestruturas municipais con fins formativos**, entre as que se inclúen as novas tecnoloxías e as redes telemáticas.
- **Impulsar unha formación crítica e analítica ligada a Proxectos que teñan como soporte a vida cotiá dos municipios.**

No seu conxunto, son obxectivos que **inciden na actualización e consolidación das actuacións** que se veñen desenvolvendo nos últimos anos por iniciativa da Deputación Provincial e/ou dun bo número dos concellos da provincia, a fin de **crear e impulsar novas perspectivas de acción**, que sexan acordes coas necesidades e demandas da provincia e dos seus cidadáns. En todo caso, **enténdese a formación coma** o instrumento para a mellora da cualificación dos responsables políticos e dos técnicos municipais, **como unha canle fundamental para a construción dunha vida municipal de calidade.**

3. Modalidades, contidos e actuacións formativas

Nas súas **modalidades** e nas opcións que estas contemplan desde o punto de vista metodolóxico, consideramos que existe un amplo abano de posibilidades para afrontar o desenvolvemento deste **Plan Formativo**, tratando de compatibilizar as circunstancias persoais e profesionais dos seus destinatarios (responsables políticos e técnicos municipais) coa programación e realización das actuacións que se promovan en cada caso.

De aí que se contemplen actividades formativas que, en función do tempo e do espazo, permiten distinguir entre tres modalidades principais:

- **Presencial:** Baseada, principalmente, na comunicación oral e directa, nun espazo determinado e identificable previamente acordado para o desenvolvemento dunha ou varias accións formativas, require a presenza física dos que participan nas mesmas. Con diferentes posibilidades de articulación dos procesos de ensino-aprendizaxe, deberán permitir a convocatoria e realización de encontros (xornadas, seminarios, simposios, etc.) en función de necesidades e demandas concretas, en diferentes ámbitos xeográficos e institucionais da provincia da Coruña
- **Virtual ou a distancia:** Na que non é precisa a coincidencia no tempo e no espazo entre os formadores e os destinatarios da formación, posibilitando que os procesos de ensino-aprendizaxe sexan accesibles desde calquera lugar e en calquera momento a partir da conexión a unha rede telemática (*ambiente electrónico de aprendizaxe*), para o que é preciso habilitar distintos sistemas de elaboración e difusión de materiais, titorización e asesoramento dos participantes, creación e mantemento dun contorno virtual, desenvolvemento de competencias de auto-aprendizaxe, etc.
- **Semi-presencial:** Posibilita combinar as dúas modalidades anteriores, de modo que unha parte do proceso formativo remítese ó traballo individual dos participantes e outra parte desenvólvese –de xeito regular– en sesións colectivas e/ou en titorías individualizadas e de carácter presencial. Para iso, os procesos formativos que se programan deben contemplar a

converxencia de catro factores clave: o deseño previo e explícito da formación presencial, a dispoñibilidade de material didáctico, a organización das titorías e a concreción na práctica de actuacións pedagóxicas diferenciadas, segundo as necesidades e circunstancias que concorran en cada persoa ou colectivo.

Diversas circunstancias (tempo dispoñible, desprazamentos, recursos existentes, etc.) aconsellan poñer énfase na modalidade semi-presencial, de xeito que se conxugue o traballo persoal e/ou grupal titorizado coa descentralización da presencialidade e a utilización das redes telemáticas, sempre e cando se habiliten os canles que permitan xeralizar e optimizar o seu uso polos potenciais destinatarios. Isto non obvia a necesidade de promover e desenvolver actuacións que requiran da confluencia no tempo e no espazo de distintos participantes (formadores, políticos, técnicos, etc.), a teor das variadas opcións e metodoloxías que cabe contemplar (xornadas, foros, simposios, etc.).

Polo que respecta ós **contidos**, e tratando de facer congruente a proposta do Plan Formativo coas recomendacións formuladas na **Axenda 21 da Cultura** –apartado 47–, no sentido de asegurar a centralidade da cultura no conxunto das políticas locais, *“impulsando a redacción de axendas 21 da cultura en cada cidade ou territorio, en coordinación estreita cos procesos de participación cidadán e planificación estratéxica”*, o conxunto destas iniciativas formativas deberán favorecer o coñecemento, implicación e responsabilización das persoas que participen nas mesmas (responsables políticos e técnicos da Área de Educación e Cultura, na provincia da Coruña) en actuacións vinculadas á toma de decisións e á adopción de medidas contempladas na devandita Axenda. En calquera caso, contemplando a posibilidade de que poidan levarse a cabo procesos formativos que complementen (previa ou simultaneamente) ós que se sinalan, coa intención de facer máis rendibles os seus respectivos logros.

Na selección e configuración dos **contidos** contémpanse accións formativas que diferencian entre os poden y mesmo deben ter unha caracterización **“transversal”** e os que responden a unha orientación máis

“**específica**”. Os primeiros, estenden os seus contidos e propostas ó longo de todo o Plan, no que constitúen un eixe vertebrador da actividade formativa programada; os segundos, tratan de dar resposta a algunhas das necesidades formativas detectadas no estudio diagnóstico realizado nos anos 2001-02, no que tiveron un especial protagonismo os responsables políticos e técnicos dos concellos da provincia, así como as demandas que expresamente se formularon no Interea Foro celebrado no Pazo de Mariñán en decembro de 2002. Con esta articulación, a proposta se resume en:

a) Temas e contidos de carácter **transversal**:

“A Axenda 21 da Cultura e a súa proxección nos Planos Estratéxicos Municipais”.

Neste marco temático incluimos dúas liñas de actuación, no que se refire ós contidos, con especial énfase no *quefacer cultural municipal*:

- **Acción Cultural e políticas integrais locais.**
- *A Planificación estratéxica na Administración Local.* Con este título xenérico propomos que se poña énfase, prioritariamente, en:
 - *Análise diagnóstica das realidades socioculturais municipais.*
 - *Deseño e avaliación de programas socioculturais.*
 - *Xestión e Planificación Cultural.*
 - *Criterios, principios e políticas municipais de calidade.*

b) Temas e contidos de carácter **específico**:

- *Xestión e Administración dos equipamentos culturais municipais.*
- *Asociacionismo e participación cidadán.*
- *O traballo en equipo nos Departamentos e Programas municipais,* con dúas liñas de actuación temáticas:

- *Adquisición e desenvolvemento de habilidades sociais.*
- *Técnicas de dinámica en grupo.*

Polo demais, lonxe de constituír actuacións puntuais, as diferentes iniciativas programadas deberán constituírse no punto de partida doutras propostas e accións formativas, nas que adquiran un crecente protagonismo as persoas que participen no Plan de Formación. Só así pode garantirse a súa continuidade creando un verdadeiro e permanente **contorno de aprendizaxes**.

Nesta liña, tanto en canto sexa factible, coincidimos na necesidade de situar nos procesos formativos deste Plan e das actuacións que contempla, **outros bloques de contido específico**, entre os que cabe nomear os relativos a: Patrimonio, Patrocinio e Mecenado, Entidades non lucrativas, artes escénicas e musicais, artes plásticas e audiovisuais, edición e promoción da lectura pública, medios de comunicación social e novas tecnoloxías, turismo cultural, cultura e sectores específicos da poboación (infancia, muller, maiores, xuventude, etc.), industrias culturais, xestión e mediación en conflitos, etc.

Polo demais, na programación e consecuente desenvolvemento desta proposta, suxírense distintas actividades formativas, que no fundamental, se concretan en:

- Convocatoria e realización de **cursos, seminarios, simposios e xornadas** (entre os que se inclúe a convocatoria de *Interea Foro*) de carácter teórico-práctico, con temas monográficos ou miscelánea.
- Constitución e desenvolvemento de **Grupos de Investigación-Acción** con fins formativos, centrados preferentemente en problemas prácticos e en **proxectos de innovación**, nos que poderán integrarse diversos colectivos e axentes sociais.
- Deseño e mantemento de **traballo en rede**.

- Configuración de “**bancos de boas prácticas**” e desenvolvemento de **obradoiros** con contidos específicos.
- Elaboración e difusión de **publicacións** e diversos **materiais didácticos**, entre os que cabe mencionar expresamente a edición dos “*Cadernos Temáticos*” e de “*Interea Visual*”.

No seu conxunto, a combinación das accións formativas, dos contidos temáticos e das actividades formativas programadas, mostrase no seguinte cadro:

Acción formativa	Contidos	Actividades formativas
Eixe transversal A Axenda 21 da Cultura e a súa proxección nos Planos Estratéxicos Municipais	Acción cultural e políticas integrais locais	Seminario Grupos de Investigación-Acción Interea Foro 2006
	A Planificación estratéxica na Administración Local	Curso extensivo teórico-práctico: sesións presenciais e traballo en rede Grupos de Investigación-Acción
Temáticas específicas	Xestión e Administración dos equipamentos culturais municipais	Banco de boas prácticas Xornada Monográfica Traballo en rede
	Asociacionismo e participación cidadán	Simposio Caderno temático
	O traballo en equipo nos Departamentos e Programas municipais: habilidades sociais -técnicas de dinámica de grupo	Banco de boas prácticas Obradoiros

4. Destinatarios e Formadores

Os potenciais destinatarios do **Plan Formativo** son os **responsables políticos** e os **técnicos de Cultura** dos concellos da provincia de A Coruña. Neste sentido, deberán contemplarse espazos e tempos de formación que sexan comúns para políticos e técnicos, sen menoscabo da necesaria e prioritaria diferenciación dos procesos e das prácticas formativas para cada un destes colectivos.

Cabe sinalar ó respecto que a formación continuada, do mesmo xeito que xa o está a facer a formación inicial (nos Ciclos Formativos, nas Universidades, etc.), deberá contribuír a avanzar na definición dos perfís, roles e funcións dos profesionais que exercen o seu labor na Administración Local, valorizando e dignificando o seu labor técnico, competencial e laboral (condicións de acceso e contratación, retribucións, etc.).

Circunstancialmente, nas accións formativas que se deseñan tamén poderán participar outros responsables políticos e/ou a técnicos do sector público: concelleiros e técnicos municipais doutras áreas; directivos e traballadores de empresas públicas; persoal vinculado a diversos Departamentos e Institutos Municipais, a organismos autónomos, dirixentes de Asociacións que desenvolvan actuacións no ámbito cultural, persoal de apoio (administrativo, tecnolóxico, infraestructural, etc.) Do mesmo xeito, a oferta poderá estenderse a persoas e colectivos que desenvolven o seu labor no marco do que se nomea habitualmente como “sociedade civil”.

Estas persoas, presentan un **perfil colectivo** con características específicas que merecen salientarse, entre outras:

- Acumulación de coñecementos e experiencias vitais que os capacitan para ser suxeitos activos da aprendizaxe.
- Madurez, capacidade de autovaloración e competencia para a toma de decisións.

- Capacidade de autoinstrucción ou autoformación.
- Relativa autonomía no uso do tempo e duns espazos determinados.

Nada disto diminúe a necesidade de insistir na sensibilización, motivación e implicación dos responsables políticos e dos técnicos municipais nos procesos formativos previstos, acometendo diversas actuacións encamiñadas a garantir e facilitar a súa participación nos mesmos. De xeito progresivo, considérase desexable que isto poida acompañarse de medidas que recoñezan a formación “en servizo” como unha dimensión relevante do desempeño laboral e profesional; e que, entre outras, suxerimos que contemplan aspectos coma os seguintes: asunción de custos ocasionados pola participación (desprazamento, dietas, etc.), outorgamento dos permisos e autorizacións correspondentes, vinculación da formación á concesión de axudas e subvencións, establecemento de convenios específicos entre a Deputación Provincial e os Concellos, acreditación e validación académica da formación recibida mediante convenios coas Universidades existentes na provincia, promoción profesional e asignación de complementos retributivos, etc.

Para desenvolver o **Plan Formativo** é necesario contar ademais cun equipo de profesores (formadores e docentes) variable, dependendo da acción ou proposta formativa que se pretenda levar a cabo, que contará coa supervisión do coordinador do **Proxecto Interea**. A elección dos profesores responderá a un proceso selectivo adecuado ás accións formativas que se pretenden levar a cabo, con presenza de diferentes Áreas de Coñecemento, Departamentos e Centros universitarios; responsables políticos adscritos a diferentes niveis da Administración Pública; técnicos e profesionais pertencentes a distintos corpos e escalas da Administración Pública; profesionais de recoñecida experiencia nos ámbitos e temas abordados; responsables de diferentes Institucións, Organismos, Entidades...

Considerando que na Comunidade Autónoma de Galicia existe un amplo colectivo de profesionais que poderán participar como profesores neste **Plan Formativo**, o desexable sería a súa integración en **equipos de formadores ou**

docentes con responsabilidades no deseño, implementación e avaliación curricular do mesmo. Isto non obvia que, para determinadas accións se recorra a especialistas doutros ámbitos e espazos xeográficos.

5. Calendario, horario e espazos de formación

O tempo e o espazo son dúas coordenadas esenciais na programación e desenvolvemento das actividades formativas, na medida en que se trata de “realidades” nas que se insire e, simultaneamente, constrúe todo quefacer pedagóxico. Neste sentido, resulta fundamental adoptar criterios ou principios que optimicen a súa capacidade formativa, entre outros os de: priorización, distribución, coordinación, racionalización e coherencia.

Estes criterios e principios deberán proxectarse no calendario e horarios, así como na utilización dos diferentes espazos formativos, contemplando situacións ou circunstancias como as seguintes:

a) No que respecta ós **espazos**:

- Considerar a importancia dunha articulación harmónica e equilibrada da oferta formativa no territorio da provincia da Coruña, descentralizando os lugares de celebración dos encontros das distintas iniciativas. En todo caso, garantindo unha boa accesibilidade e unha adecuada dotación de recursos formativos (infraestructurais, materiais, didácticos, etc.), prestando unha especial atención á problemática dos concellos do medio rural.
- Combinar distintas modalidades e actividades formativas en función da dispoñibilidade e uso dos equipamentos requiridos, así como das dotacións existentes a nivel municipal, comarcal e provincial: salas de aula e de reunións para fins docentes, equipamentos informáticos e de novas tecnoloxías audiovisuais, condicións físicas e funcionalidade, desprazamento e aloxamento, prestacións e servizos complementarios (biblioteca, videoteca, reprografía, cafetería-comedor, etc.), dispoñibilidade de persoal auxiliar de administración e servizos, etc.

b) No que respecta ós **tempos**:

- Considerar a natureza e alcance das distintas modalidades formativas (presencias, non presenciais e semipresenciais) e das actuacións de ensino-aprendizaxe que se programen en función das posibilidades que ofrecen para axustar o calendario e horario das mesmas ás circunstancias laborais dos destinatarios. Cumpre ter en conta que a realidade profesional da maioría dos técnicos municipais amosa períodos sensibles ó longo do calendario, que adoitan cadrar con festas e celebracións cíclicas anuais (Entroido, Día das Letras Galegas, Verán e Nadal, fundamentalmente).
- Articular, pautar e acreditar as accións formativas (teóricas e prácticas) consonte a unha estrutura horaria tipo, segundo criterios que permitan a súa homologación a outros procesos formativos. Isto aconsella a súa regulación segundo “créditos”, identificando esta expresión cunha carga horaria equivalente a 10 horas lectivas.
- Requirer que todas as actividades formativas que se deseñen fagan explícitas a súa previsión con relación ós tempos de difusión da convocatoria, inscrición dos participantes, realización e avaliación das actuacións, como expoñentes fundamentais da transparencia informativa, da procura de igualdade de oportunidades na asistencia e participación, da eficiencia na planificación e xestión, etc.
- Formalizar o calendario e horario do Plan Formativo combinando actuacións que teñen un alcance circunstancial, intensivo ou lineal (inicio e remate nunhas datas determinadas) con outras que teñen un sentido máis permanente, extensivo ou cíclico (actividades que se convocan previndo repetir a súa realización).

As iniciativas formativas que se propoñen, consideramos que deben contemplar **tres secuencias ou fases** principais na planificación e desenvolvemento das actuacións que se leven a cabo:

- **Primeira Fase:** sitúa as propostas nos anos 2005 e 2006 (curto prazo), mesmo concibíndoas, nalgúns casos, con un sentido “experimental”.

- **Segunda Fase:** contempla a continuidade e/ou adaptación dalgunhas das propostas suxeridas na primeira das secuencias, incorporando outras novas, sexa por iniciativa dos responsables do programa formativo, sexa por demanda dos seus potenciais destinatarios, sexa en función das avaliacións realizadas na primeira fase. Consideramos que a súa concreción debería abranguer os anos 2007-2009.
- **Terceira Fase:** debería concluír no ano 2011, momento no que despois de sete anos e dúas lexislaturas, debería posibilitar unha avaliación dos procesos e resultados obtidos, orientado á súa avaliación a unha nova toma de decisións con visión prospectiva.

Interea. Proposta do Plan de Formación

2005	xaneiro	febreiro	marzo	abril	maio	xuño	xullo	agosto	setembro	outubro	novembro	decembro
acción central	A Axenda 21 da Cultura e a súa proxección nos planos estratéxicos municipais											
				SEMINARIO <i>Acción cultural e políticas integrals locais</i>						CURSO <i>A planificación estratéxica na acción local (continua 2006)</i>		
	GRUPOS DE INVESTIGACIÓN-ACCIÓN <i>Constitución de tres grupos en función do tamaño dos concellos (continua 2006)</i>											
acción paralela	Xestión e administración de equipamentos culturais											
					XORNADA MONOGRÁFICA							
acción paralela	Asociacionismo e participación cidadán											
	<i>(desenvólvese en 2006, incluída a elaboración dun Caderno temático)</i>											
acción paralela	O traballo en equipo nos Departamentos e Programas municipais											
						TALLER Habilidades sociais				TALLER Dinámica de grupos		
acción paralela	Banco de boas prácticas (ensaio do traballo en rede) Cadernos Temáticos											
					Boas prácticas xestión e administración de equipamentos culturais							

2006	xaneiro	febreiro	marzo	abril	maio	xuño	xullo	agosto	setembro	outubro	novembro	decembro	
acción central	A Axenda 21 da Cultura e a súa proxección nos planos estratéxicos municipais												
	CURSO <i>A planificación estratéxica na acción local</i>												
	GRUPOS DE INVESTIGACIÓN-ACCIÓN												
acción paralela	Xestión e administración de equipamentos culturais												
					XORNADA MONOGRÁFICA								
acción paralela	Asociacionismo e participación cidadán												
		SIMPOSIO			Caderno temático								
acción paralela	O traballo en equipo nos Departamentos e Programas municipais												
						TALLER Habilidades sociais					TALLER Dinámica de grupos		
acción paralela	Banco de boas prácticas Cadernos Temáticos												
	Boas prácticas xestión e administración de equipamentos culturais (continua)												
	Boas prácticas en asociacionismo e participación cidadán (novo)												
INTEREA FORO 2006 "Axenda 21 cultural"													

6. Recursos e infraestructuras

O desenvolvemento do **Plan Formativo** precisa da conxunción de diferentes recursos institucionais, económicos, materiais, tecnolóxicos e pedagóxicos. Algúns deles, de responsabilidade directa da Deputación Provincial da Coruña; outros, sen embargo, precisan de acordos e/ou convenios de colaboración de duración variable ou continuada.

Entre os recursos propios ou de responsabilidade directa da Administración Provincial cabe citar ó conxunto de persoas, infraestructuras e medios que son propios ou están xestionados directamente por:

- Deputación Provincial
- Concellos da provincia da Coruña.

Outros recursos a disposición que precisarían un marco relacional previo son:

- Universidades galegas: A Coruña, Santiago de Compostela e Vigo.
- Federación Galega de Municipios e Provincias.
- Federación Española de Municipios e Provincias.
- Consellerías e Organismos da Xunta de Galicia.
- Axencia Galega de Desenvolvemento Rural.
- Centro Galego das Artes da Imaxe.
- Centro Multimedia de Galicia.
- Compañía de Radio e Televisión de Galicia – CRTVG.
- Consello da Cultura Galega.
- Escola Galega da Función Pública.
- Fundación Galicia Europa.
- Instituto Galego das Artes Escénicas e Musicais.
- Instituto Galego de Promoción Económica.
- Servicio Galego de Igualdade.
- Sociedade para o Desenvolvemento Comarcal de Galicia.
- Turgalicia.
- Colexios e Asociacións de diferentes colectivos profesionais, como son: Educadores Sociais, Psicólogos, Traballadores e Asistentes Sociais, Sociólogos, Bibliotecarios e Documentalistas, etc.

- Outras Entidades, Institucións e Organismos públicos e/ou privados con competencias e realizacións nos ámbitos de traballo formativo que se requiran (Museos, Centros de Arte, Conservatorios, Clubs, Medios de Comunicación Social, etc.).

No que atinxe ós recursos infraestructurais, contarase con aquelas que directamente dependan da Deputación da Coruña, así como outras que se convertan nos espazos idóneos onde desenvolver as accións deseñadas no Plan Formativo; isto é, espazos universitarios (auditorios, salóns de actos, aulas, etc.), espazos doutras institucións (EGAP, FEMP, FEGAMP).

Especial mención, polo seu carácter público e pola súa dotación, merecen as infraestructuras da Escola Galega de Administración Pública, moi axeitada para o desenvolvemento dalgunhas das accións que se propoñen. Asemade, hai que considerar as posibilidades que ofrecen as instalacións dalgúns concellos da provincia (auditorios, salas de usos múltiples, de reunións, etc., dos Centros Comarcais, Casas de Cultura, Centros Cívicos, etc.).

Para o desenvolvemento do Plan Formativo, ademais dos recursos económicos aportados pola Deputación da Coruña, recorrerase a subvencións e axudas de carácter estatal, autonómico e provincial. Ademais, débense contemplar outros recursos tamén externos, como é a posibilidade de establecer 'cotas mínimas' ou 'simbólicas' en concepto de matrícula para a asistencia e participación nas distintas accións.

7. Avaliación

A avaliación é unha práctica inherente a calquera actuación educativa, estreitamente vinculada á intencionalidade, sistematicidade e calidade que debe caracterizalas, neste caso coa vontade explícita de obter información respecto do deseño, desenvolvemento e logros do **Plan Formativo** que se propón, cunha dobre intencionalidade: por unha banda, valorar e xulgar o cumprimento dos obxectivos previamente establecidos, a teor das actuacións previstas; por outra, orientar a toma de decisións, con criterios de mellora e calidade respecto do seu futuro.

Sendo certo que a avaliación debe incorporarse ás actividades formativas dun xeito natural e mesmo espontáneo, recorrendo a ela en todo momento para comprender e interpretar mellor o que se fai, por que se fai e como facelo mellor, consideramos necesario dotarse de procesos de avaliación sistemáticos e formalizados, coa finalidade de aportar evidencias cribles e válidas sobre o **Plan Formativo** que se propón.

Nesa perspectiva entendemos a necesidade de que no proceso avaliativo que se determine, se teñan en conta catro actuacións principais:

- Delimitar a finalidade e o alcance do proceso avaliativo, con carácter interno e externo, no marco das políticas de actuación que en materia de Educación e Cultura sexan adoptadas por parte da Deputación Provincial da Coruña.
- Deseñar un Plan de Avaliación “ad hoc”, congruente co Plan Formativo que finalmente se desenvolva.
- Determinar as estratexias e os procedementos de recollida, análise e interpretación das informacións obtidas.
- Elaborar o informe avaliativo, coa súa correspondente difusión de resultados.

Na súa concepción mais integral, será unha avaliación que comprenda:

- A valoración da fundamentación e deseño do Plan Formativo (contextualización, obxectivos, modalidades, actuacións e procesos metodolóxicos previstos, recursos e materiais didácticos, etc.).
- A valoración da implementación e seguimento das actividades formativas que se leven a cabo, de cada unha delas e do Plan Formativo no seu conxunto.
- A valoración dos logros e resultados, sexa determinando os seus efectos na dinámica institucional da propia Deputación, sexa en relación ós concellos e/ou ás persoas directamente afectadas.

De aí que cada actividade formativa programada e realizada sexa obxecto de avaliación (interna, externa ou de ambas; de procesos e de resultados), respecto das que **Interea Foro** poderá ser un tempo-espacio especialmente propicio para a presentación e debate das avaliacións realizadas ata ese momento, así como das decisións que deberán adoptarse cara ó futuro, na desexable procura dunha maior e mellor calidade das actuacións formativas que se emprendan. *Avaliar a formación e formar na avaliación* serán, inescusablemente, dous logros inherentes ó quefacer pedagóxico e avaliativo que deberá promoverse no seo do **Plan Formativo** deseñado.